

Lausunto VTV:n raporttiluonnoksesta ”Finanssipolitiikan valvonnan arvio valtiovarainministeriön makroennusteiden luotettavuudesta”

Raportissa suoritettuja, eri ennustelaitosten vertailuun käytettyjä testejä olisi ollut hyvä täydentää luomalla kvalitatiivinen kuva testeistä ”läpipääsemisen helppoudesta”. Tällainen kuva olisi voitu muodostaa suorittamalla (informaation kattavuuden testiä lukuun ottamatta)¹ tarkastellut testit myös ns. ”naiiville ennusteelle” (jossa suurelle annetaan tarkasteluvuonna sama arvo kuin edellisenä vuonna).

Tarkasteltuja ennustearvoja vastaavina suureiden todellisina arvoina on raportissa käytetty kunkin tarkasteluvuoden kohdalla seuraavan vuoden heinäkuussa julkistettuja, ensimmäisen kerran tarkennettuja kansantalouden tilinpidon tietoja. Raportin mukaan ”heinäkuussa julkaistavan 1. kerran tarkennetun vuosi-BKT:n katsotaan kuvaavan riittävän tarkasti edellisen vuoden kehitystä”. Valintaa perustellaan myös esittämällä, että ko. julkistus on ”selvästi ennustehetkeä ja tällöin käytössä ollut informaatiota lähempänä” (s. 8).

Valinnan perustelua on vaikea hyväksyä; kuuluuhan ennustelaitosten tehtäviin myös käytettävissä olevan informaation koherenssin ja uskottavuuden tarkastelu sekä Tilastokeskuksen julkistamien tietojen todennäköisimmän korjautumissuunnan arviointi. Myös näkemys, jonka mukaan Tilastokeskuksen ensimmäinen tarkastettu julkistus olisi riittävän tarkka, näyttää vaikeasti perusteltavalta. Esimerkiksi TK:n julkistama vuoden 2016 bruttokansantuotteen volyyymikasvun arvo on raportissa käytetyn julkistuksen jälkeen kasvanut 0,2 prosenttiyksikköä.² Tällaista tietojen myöhempää tarkentumista voidaan pitää – vertailtavien ennustelaitosten tasaväkisyyden huomioon ottaen – merkittävänä.

Työväen taloudellinen tutkimuslaitos julkisti vuosittaisen suhdanne-ennusteensa yleensä keväisin, ja raportin mukaan siinä käytetyistä TTT/PT:n ennusteista 17 on laadittu keväällä tai kesäkuussa. Tarkastelluista OECD:n ennusteista 34 on jo toukokuussa tai kesäkuussa laadittuja (s. 9). Vertailtavista ennusteista TTT/PT:n ja OECD:n ennusteet on siis laadittu muita ennusteita vähäisemmän ja epätarkemman informaation pohjalta.

Lisäksi TTT:n harjoittaman ennustetoiminnan tavoitteet olivat VM:n ja nykyisen PT:n ennusteiden tavoitteiden rinnalla vaatimattomia, eikä TTT ole aina edes pyrkinyt kilpailemaan ennustetarkkuudessa VM:n kanssa.³ Raportin graafisista esityksistä (s. 16) on helppoa havaita, että BKT:n kasvuennusteen ja työttömyysaste-ennusteen kohdalla TTT/PT:n menestys on ollut muihin

¹ Kuten Fairin ja Schillerin mallia kuvaavasta kaavasta (s. 13) välittömästi havaitaan, ennusteen informaation kattavuuden testi ei (muista tarkastelluista testeistä poiketen) soveltuisi naiivin ennusteen arviointiin.

² Vuoden 2016 BKT:n volyymin kasvu oli raportissa käytetyssä, 13.7.2017 päivätyssä TK:n julkistuksessa 1,9 %, mutta TK:n 31.1.2018 tekemän julkistuksen mukaan 2,1 %.

³ Työväen taloudellisen tutkimuslaitoksen esimies Pekka Korpinen luonnehti vuonna 1973 TTT:n ensimmäisen suhdanne-ennusteen sisältäneessä julkaisussa TTT:n ennusteen tavoitteita seuraavasti: ”TTT:n tarkoituksena ei kuitenkaan ole pyrkiä kilpailemaan virallisten suhdanneseurantalaitosten kanssa. Tavoitteena on yksinkertaisesti julkaista mahdollisimman luotettavia arvioita kuluttaja- ja palkansääjäväestöä kiinnostavien keskeisten taloudellisten muuttujien lähitulevaisuudessa odotettavissa olevasta kehityksestä” (TTT-katsaus, 2/1973, s. 1).

ennustelaitoksiin verrattuna heikoimmillaan 1970- ja 1980-luvuilla, mutta TTT:n resurssit ja akateeminen tavoitteenasettelu olivat tuolloin nykyiseen PT:een verrattuna vaatimattomia. Tämä motivoisi vuosien 1976-2016 jakamista kahteen tai useampaan osaväliin ja vertailun suorittamista eri osaväleille erikseen. Tosin tällöin pienentynyt otoskoko saattaisi tehdä raportin tilastollisista testeistä käyttökelvottomia.

Helsingissä 29. päivänä maaliskuuta 2018

Ilkka Kiema
Erikoistutkija, ennustepäällikkö
Palkansaajien tutkimuslaitos